

GÜRCÜ DİLİNDE TÜRKİYE TARİHİ

Nana KAÇARAVA*

Gürcistan'la asırlar boyunca sıkı ilişkilerde bulunan Türkiye, kapı komşumuzdur. Ülkemizde Türkiye tarihi ile ilgili merak her zaman var olmuştur. Türkiye tarihinin araştırılıp incelenmesine duyulan ilgi, ilk olarak XVIII. yüzyılda Vakhuşti Batonişvili ile başlamıştır. Gürcistan'da Türkiye tarihinin incelenmesinin temellerini atan tarihçi ise Dimitri Bakradze'ydi (XIX. yüzyıl).

Gürcistan bağımsızlığını kazandıktan ve Türkiye-Gürcistan arasında iyi komşuluk ilişkileri kurulduktan sonra Gürcistan toplumunun Türkiye'ye duyduğu merak arttı. Yüzlerce Gürcü iş adamı ve turist Türkiye'yi ziyaret etmeye başladı. Ülkenin kendisi ve oradaki kültürel yapılar, Gürcü toplumunun ilgisini çekti. Gürcü toplumu, kapı komşusuna dair eskisine nazaran daha fazla bilgi edinme ihtiyacı duymaya başladı. Uzmanlar, öğrenciler, toplumun ilgili kısmı için Türkiye'yi ve Türkiye'nin tarihini tanımak amacıyla geniş bir monografiye ihtiyaç duyulduğu ortaya çıktı.

Maalesef, yakın dönemlere kadar, başlangıçtan itibaren günümüzü de kapsayan Gürcü dilinde yazılmış bir Türkiye tarihi yoktu. Bu açığı kapatan ve Gürcü, Türk, Avrupa kaynakları ile bilim ve edebiyata değinerek önemli bir monografi çıkartan bilim adamı Prof. Dr. Mikheil Svanidze'dir. Svanidze bu kitapta uzun yıllar yaptığı çalışmalar sonucu, kuruluşundan bugüne Türkiye'nin tarihini anlatmaktadır.

Söz konusu kitaptan önce yazar çalışmasını üç ayrı cilt olarak çıkarmıştır. Eserin ilk cildi, 1999 yılında *Osmanlı Tarihi (1299-1600 yy.)* adıyla, ikinci cildi, 2002 yılında *Osmanlı Tarihi (1600-1923 yy.)* adıyla, üçüncü cildi ise 2005 yılında *Türkiye Tarihi (Cumhuriyet Dönemi 1923-2000)* adıyla basılmıştır. "Svanidze'nin bu çalışmasını diğerlerinden ayıran en önemli özellik, Osmanlı ve Türkiye tarihini bir bütün olarak

* Tiflis Devlet Üniversitesi Türkoloji Bölümü

ve bütüncül bir bakış açısıyla ele alan ilk Gürcüce eser olmasıdır.”¹ Elimizdeki kitap ise bu üç cildinin genişletilmiş, işlenmiş, düzeltilmiş ve ilave edilmiş hâlidir.

Kitabın giriş bölümünde: Küçük Asya’ya Selçukluların gelişi, Selçuklu Devleti’nin kuruluşu ve genişlemesinin kısa tarihi verilmektedir. Daha sonra Osmanlı Devleti’nin kuruluşu ve imparatorluğa dönüşmesi anlatılmakta, doğuda ve batıda yapılmış savaşlara yer verilmektedir. Devletin merkezî ve taşrasal yönetim sistemi, ayrıca hukuk rejimi de nitelenmektedir. Çeşitli dinlerin bir arada olma durumunun şartları ele alınmaktadır. Üç kıtaya yayılmış imparatorluğun politik, ekonomik ve sosyal yaşamı oldukça ilginç bir biçimde çizilmektedir. Yazar, Osmanlı tarihine ait ‘esir ticareti’ gibi özel olaylar üzerinde durup Osmanlı’da yetenekli ve hünere birinin köle bile olsa müslümanlığı kabul ettikten sonra sadrazamlığa kadar yükselebileceğinin altını çizmektedir.

Kitabın ikinci bölümünde Türkiye’nin 1789-1918 yılları arasındaki yeni tarihi ele alınmaktadır. III. Selim dönemi ve ondan sonraki dönemde ülkenin krizden çıkarılması amacıyla gerçekleştirilmiş ‘Tanzimat’ reformları büyük dikkat çekmektedir.

Kitapta Jön (genç) Türklerin devrimi, Türkiye’nin I. Dünya Savaşı’na katılımı anlatılmaktadır.

I. Dünya Savaşı’nda yenilgiye uğrayan Türkiye’nin topraklarına Müteffik Devletler tarafından taarruz edilmiştir. Kitapta bununla ilgili olarak 1919-1923 yılları arasındaki Millî Kurtuluş Savaşları ve saldırganların Mustafa Kemal Paşa’nın önderliğinde ülkeden kovulması incelenmektedir.

Çalışmada, saltanat ve hilafeti kaldıran, Cumhuriyet’i kuran Mustafa Kemal önderliğinde yapılan devrim özellikle dikkat çekmektedir. Bu, gerçekten bir devrimin parlamento yoluyla ve kan dökülmeden gerçekleştirilmesinin ilk örneğiydi.

Sonraki bölümlerde, devrim sonucunda Kemalistler tarafından feodal kalıntıları kaldırmak ve ülkeyi çağdaş seviyeye getirmek amacıyla gerçekleştirilen radikal reformlar ele alınmaktadır.

Monografide, 11 Eylül 1923 tarihinde Mustafa Kemal tarafından Halk Fırkası’nın (Cumhuriyet Halk Partisi) kurulması, Partinin sonraki kongreleri ve kongrelerde alınmış kararlar incelenmektedir. Örneğin, 1931 yılında Parti Kongresi’nde Partinin programı ve tüzüğü alınıp Kemalizmin altı genel prensibi belirlenmiştir. Sonra bu prensipler Türkiye’nin Anayasa’sına girmiştir. Kitapta söz edilen prensipler detaylı olarak irdelenmektedir.

Çalışmada, 1917-1921 yıllarında Türkiye’nin Kafkaslarla ilişkilerine bakılmaktadır. Kafkas komiserlikleriyle temaslar, Erzincan, Trabzon ve Batum toplantıları (kongreleri), Gürcistan tarafından Ankara Hükûmetiyle kurulmuş diplomatik ilişkiler gözden geçirilmektedir.

¹ Nebi Gümüş, *Hitit Üniversitesi İlahiyet Fakültesi Dergisi*, 2006/1,c.V,sayı: 9, s.172.

Monografide, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'nin iç ve dış politika konuları ilgi çekmektedir.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'de çok partili hayata geçişle birlikte çeşitli burjuva partileri ortaya çıkmıştır. 1950 yılı seçimlerinde Demokrat Parti Celal Bayar sekreterliğiyle seçimleri kazanıp 1960 tarihli hükümet darbesine kadar ülke yönetiminde kalmıştır.

Kitapta II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye-ABD ilişkileri de büyük dikkat çekmektedir.

Çalışmada, 27 Mayıs 1960 tarihli ve 12 Eylül 1980 tarihli askerî darbeler ile Kemalizm prensiplerinin korunmasında ve Türkiye'nin politik yaşamında askerlerin rolü de ele alınmaktadır.

Monografide, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'de din olgusunun gittikçe güçlenmesi ve bunun neticesinde İslamist partilerin çoğalmasının altı çizilmektedir. Bu partilerin faaliyetleri vs. işlenmektedir.

Kitapta, Türkiye'de Cumhurbaşkanı Turgut Özal tarafından gerçekleştirilmiş ekonomik reformlar sonucunda ülkenin sanayi alanının hızlı bir biçimde gelişmesine işaret edilmektedir. Bu reformlar sayesinde Türkiye tarım ülkesinden sanayi-tarım ülkesine dönüşmüştür.

Çalışmada, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerine ayrı bir bölüm ayrılmıştır. Türkiye, Avrupa Birliği üyesi olmaya çalışırken bu yöne doğru bir takım adımlar atmıştır.

Yukarıda verilmiş kısa bir özeten yola çıkarak Prof. Dr. Mikheil Svanidze'nin *1299-2000 yıllardaki Türkiye Tarihi* adlı monografisi Doğu biliminde, özellikle tarih alanında, Gürcü dilinde edinilmiş önemli bir definedir. Yeni neslin Rusça bilmeyip konuşmadığını göz önüne alırsak Gürcistan üniversitelerindeki Doğu bilimleri fakülteleri öğrencileri için ana diline çevrilmiş olan bu kitap, eşi bulunmaz bir ders kitabı olarak kabul edilebilir. Kitap, tarihsel alanın geliştirilmesine önemli katkıda bulunmasının yanı sıra, Türkiye tarihi üzerine çalışan uzmanlara, Gürcistan ve Kafkas tarihi araştırmacılarına, Yakın Doğu ülkelerinin tarihi üzerine çalışan bilim adamlarına, tarihçilere, Doğu bilimcilere, öğrencilere, yüksek lisans öğrencilerine ve tabii okuyuculara kadar uzanan geniş bir çevreye yardımda bulunacaktır.